

Выводы. Проведение семинарского занятия «Искусство в практике оздоровления» в формате дискуссии может способствовать повышению эффективности освоения целевой аудиторией знаний по представленной тематике.

Ключевые слова: терапия искусством, психосоматическое оздоровление, семинарское занятие.

N.O. Savelyeva-Kulyk

Methodology of seminar “Art in the practice of healing”

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education

Introduction. Art therapy as one of the psychosomatic regulation areas is the using of various arts for therapeutic purposes. Accents in art therapy actually shifted to the creative process. The aim of the seminar “Art in the practice of healing” is to introduce the target audience with the modern views on the use of art therapy in practice of psychosomatic healing.

The main part. It is presented the technique of the seminar with a focus on the following issues: the man and his health from the standpoint of a holistic approach; potential role of spirituality and creative cultural identity in the individual health management practices; classification characteristics, theoretical basis and practical orientation of the art therapy as an area of psychosomatic regulation.

Conclusions. Conducting seminars on “Art in the healing practice” in the form of discussion may enhance the effectiveness of mastering knowledge the target audience.

Key words: art therapy, psychosomatic rehabilitation, seminar.

Відомості про автора:

Савельєва-Кулик Наталія Олександрівна - к.м.н., асистент кафедри медичної реабілітації, фізіотерапії і спортивної медицини НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: м.Київ, вул. Тарасівська, 6, тел.: (044) 235-42-09.

УДК 614.23/.252.2:378.661

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2015

Н.В.Ханенко, Г.М.Чуприна, Р.В.Сулік

СЬОГОДЕННЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л.Шупика**

Вступ. В статті висвітлені перспективи розвитку медичної освіти як в додипломних, так і післядипломних закладах медичної освіти.

Основна частина. Описана необхідність використання різноманітних стилів і технік в навчальному процесі, оновлення навчальних програм, створення навчально-тренінгових центрів, університетських клінік, що дозволить забезпечити суспільство кваліфікованими спеціалістами. Особлива увага приділяється запровадженню проблемно-орієнтованого навчання в навчальний процес, що сприятиме активному вивченню матеріалу, більш глибокому засвоєнню інформації. Також підняте питання щодо забезпечення навчального процесу висококваліфікованими викладачами, необхідності розробки уніфікованого посібника для викладачів та створення юридично-правової бази системи медичної освіти. Всі ці кроки можуть забезпечити достатній рівень медичної освіти в Україні.

Ключові слова: медична освіта, проблемно-орієнтоване навчання, техніки навчання, активне вивчення.

Сьогодні українське суспільство на шляху великих змін, вони торкаються не тільки економічного розвитку, а й морального, духовного. Разом з цим суспільство вимагає конкретних рішень і дієвих кроків в усіх сферах діяльності, спрямованих на підвищення рівня життя і забезпечення високоякісними послугами. Це стосується і медичної галузі. За медичною допомогою в своєму житті звертається кожна людина і не раз, тому забезпечення доступної кваліфікованої медичної допомоги кожному члену суспільства є одним із пріоритетних напрямків. Для вирішення даного завдання необхідні зміни в системі медичної освіти, адже постійно зростаючі вимоги до системи охорони здоров'я разом із швидким зростанням наукової бази медицини вимагають від лікарів постійного вдосконалення, сприйняття зростаючого обсягу знань і їхнього застосування у своїй лікарській практиці [6]. Сучасна медична освіта в Україні на сьогоднішній день проходить непростий період переходу на європейський рівень. Ми не говоримо зараз про Болонський процес, який викликає і позитивні, і негативні відгуки [3]. Просто в медичній освіті назріла нагальна потреба змін і незалежно від того, по якому шляху піде наша освіта, зміни необхідні. Основна мета новацій в системі вищої медичної освіти – створення єдиного європейського простору, забезпечення висококваліфікованими кадрами, підсилення конкурентоспроможності а також покращення працевлаштування та мобільності лікарів, студентів.

Отже, основною метою закладів вищої медичної освіти є підготовка лікаря [6]: який буде надавати кваліфіковану медичну допомогу кожному членові суспільства; який буде постійно вдосконалювати свої знання протягом професійної діяльності; який буде критично оцінювати свою діяльність і намагатись покращити ефективність своєї роботи; який буде впроваджувати новітні наукові розробки в практичну діяльність. Для досягнення даної мети найбільш правильним, на нашу думку, є зміни в навчальному процесі та забезпечення висококваліфікованими викладачами. Стосовно першого напрямку, то навчання необхідно проводити з використанням нових програм, в яких враховується базовий рівень знань студентів, інтернів, лікарів. Тобто, немає необхідності на лекційних заняттях з лікарями повторювати, наприклад, анатомо-фізіологічні особливості, цю тематику можна вивести на самостійне вивчення чи повторення. Програми перенасичені непотрібною інформацією, зокрема на додипломному рівні вичитуються курси «Ділова мова», «Історія України», «Соціологія» тощо. Загальноосвітні питання повинні висвітлюватись в шкільній програмі або дані курси повинні із загальнообов'язкових перейти в розряд факультативних. Натомість варто було б більш широко впроваджувати в навчальний процес такі курси, як «Медична психологія», «Менеджмент в медицині». Важливим також є не тільки зменшення частки лекцій, але і сама структура лекційного заняття, обов'язково повинні бути посилення на ресурси, мета і завдання заняття, структуризація лекції, а також домашнє завдання.

Для оптимізації навчального процесу необхідне широке використання різноманітних стилів навчання та технік викладання, враховуючи мету та рівень компетентності слухачів. Зокрема, авторитарний та демонстративний стилі будуть більш доцільними в роботі зі студентами, а при навчальному процесі із інтернами та лікарями – фасилітація та делегування. Два останні стилі викладання забезпечують активне вивчення навчального матеріалу, де викладач на рівні зі студентом чи лікарем (фасилітація), або викладач спостерігає за самостійною роботою (делегування).

Важливою ланкою є залучення студентів, лікарів до активної роботи, самоосвіти. На нашу думку, цього можна досягнути завдяки впровадженню проблемно-орієнтованого навчання (система PBL – Problem Based Learning) [2, 4, 5]. Проблемно-орієнтоване навчання як один із напрямків освіти в університетах Заходу з'явився в 50-60-х роках минулого століття, близько 20-ти років було потрібно, щоб реалізувати дані плани в практику. Сьогодні практично 80% медичних шкіл та університетів Великої Британії, Канади, США, Австралії використовують методику проблемно-орієнтованого навчання. Особливістю проведення занять по цій методиці є використання так званих кейсів. Кейс-метод в Україні більш відомий як метод ситуаційного навчання. Цей метод реалізують завдяки постановці студента, лікаря в ситуацію, у якій йому необхідно не тільки набути нових знань задля вирішення певної проблеми, але й аргументувати своє рішення, продемонструвати логіку свого вибору, спираючись при цьому на міркування інших [2]. Фактично сутність методу зводиться до аналізу ситуацій, яка містить протиріччя, передбачає варіативність вирішення, обов'язкову участь людини у її розв'язанні, оскільки є важливою для здійснення її діяльності. Ситуацію формують у так звану кейс-історію (сюжет), яку окреслює викладач з метою навчання й виховання, визначаючи при цьому можливі наукові методи розв'язання.

Не дивлячись на великий і різноманітний досвід застосування системи PBL, накопичений університетами Заходу, однією з найбільших проблем є пошук конкретних ситуацій для створення кейсів. Як правило, кожен університет створює свою базу кейсів і їх супровід – статті, відео матеріали, дослідження, тощо. Кейси переглядає щорічно група викладачів, а матеріали для них беруть з клінічної практики. Однією із основних умов навчання по проблемно-орієнтованій методиці є активна співпраця тих, хто навчається, з метою більш всебічного вивчення проблеми і вироблення колективних рішень. Проблемно-орієнтоване навчання дозволяє не тільки отримувати і систематизувати знання, але й пізнавати форми досягнення консенсусу, вміння працювати в команді. Внаслідок того, що об'єм прямих директивних вказівок та інструкцій зводиться до мінімуму, інтерни, лікарі, що навчаються беруть велику відповідальність за своє навчання. Вважається, що якраз така методика дозволяє краще засвоювати матеріал та приймати грамотні рішення. Під час проведення занять за такою методикою у студентів, слухачів розвиваються такі навички, як: регулярна підготовка до занять і вміння збирати інформацію; участь в дискусіях і обговореннях; вміння слухати і розуміти інших, задавати конкретні питання; вміння правильно і доступно викладати власну позицію, не домінуючи в групі і не займаючи багато часу; поважати іншу точку зору; постійне навчання. Отже, дана методика навчання дозволяє більш успішно обговорювати всі питання, розуміти їх сутність і, найголовніше, залишає більш глибокий слід в пам'яті, ніж просте озвучення теми викладачем. Роль викладача полягає в моніторингу обговорення і сприяння ходу дискусії, для чого можуть задаватися навідні питання, спостереження за правильністю прийнятих рішень і послідовністю кроків. Викладач має право давати додаткові джерела інформації, а не саму інформацію, сприяти залученню до процесу обговорення всіх представників групи.

Особливо хотілось б зауважити на матеріально-технічному забезпеченні навчального процесу – створення тренінгових центрів по відпра-

цюванню практичних навичок, оснащених муляжами, фантомами, імітаторами, комп'ютерами з програмним забезпеченням. Ідеальним було б також започаткування університетських клінік, де б на достатньому рівні можна було б освоювати клінічні дисципліни. Педагогічні здібності являються визначальною складовою частиною педагогічної майстерності. Найчастіше виділяють такі види педагогічних здібностей: дидуктивні, організаційні, комунікативні, навчально-пізнавальні, тощо. Щоб оптимізувати та активізувати навчальний процес викладач повинен володіти педагогічною майстерністю, яка полягає в постійному удосконаленні мистецтва виховання та навчання, формуванні професійних знань, умінь та здібностей [3, 7]. У відповідності до цього викладачам необхідно створювати доброзичливу атмосферу на заняттях, займати позицію помічника слухачів, їхнього консультанта, зразка, який на власному прикладі демонструє постійну готовність до навчання, самовдосконалення. Видатний лікар, педагог та вчений М.Пірогов уважав, що тільки власним прикладом, тільки завдяки встановленню ділового контакту між професором та студентом, сумісному розв'язанню питань, які хвилюють і викладача, і студента, тільки через вимогливість викладача, перш за все, до самого себе, можна навчити навчатися й підготувати гідних лікарів [1]. Створення асоціації викладачів в системі медичної освіти привело б до контролю якості їх роботи та інтеграції з міжнародними асоціаціями. Також необхідна розробка і створення уніфікованого посібника для викладачів близького до міжнародних стандартів з врахуванням національних особливостей. В цей же час в нашій країні повністю відсутня мотивація викладача, що потребує перегляду.

Ще одним кроком до вдосконалення освітнього процесу в медичних вузах є створення юридично-правової бази системи медичної освіти, що є складним і тривалим процесом. Необхідна обов'язкова стандартизація прав та обов'язків викладача та інтерна, лікаря. На нашу думку, для цього необхідно створити робочу групу із залученням, юристів, медиків, викладачів. Тільки такі кроки можуть забезпечити достатній рівень освіти медиків і покращити процеси навчання і викладання в нашій країні.

Література

1. Веденко Б.Г. Реформування охорони здоров'я – давно очікуваний крок, не бажано спіткнутись // *Новости медицины и фармации.* – 2011. – № 3. – С. 27.
2. Искренко Э.В., Полтон Т.А. Проблемно-ориентированное обучение: особенности методики преподавания в Великобритании // *Научные ведомости.* – 2008. – №10 (50). – С.214-217.
3. Кондратенко П.Г. Практическая подготовка будущего врача: желаемое, реальность, возможные перспективы // *Університет. клініка.* -2006.-№ 1-2, Т. 2.-С. 3-7.
4. Конопля А.И. Компетентностная модель подготовки специалиста-медика // *Высшее образование в России.* — 2010. — № 1. — С. 98—101
5. Компетентностно-ориентированное обучение в медицинском вузе: Учебно-методическое пособие / Артюхина А.И. и др.; Под ред. Е.В. Попановой. Омск: ООО Полиграфический центр КАН, 2012. — 198 с.
6. Тревор Д.Гіббс. Відкрите обговорення системи медичної освіти в Україні: на початку нової ери. – 2008. - № 1. – С.5-8.
7. Шушлягін О. І., Шелест О.М., Кожин О. І., Добровольська І.Н., Борзова Е.Ю. Стильові особливості саморегуляції пізнавальної активності

Н.В.Ханенко, Г.М.Чуприна, Р.В.Сулік

Настоящее медицинского образования в Украине

**Национальная медицинская академия последипломного образования
имени П.Л.Шупика**

Вступление. В статье освещены перспективы развития медицинского образования как в додипломных, так и последипломных учреждениях образования.

Основная часть. Описана необходимость использования разнообразных стилей и техник в обучающем процессе, обновления обучающих программ, создание учебно-тренинговых центров и университетских клиник, что позволит обеспечить общество квалифицированными специалистами. Особое внимание уделяется внедрению проблемно-ориентированного обучения в учебный процесс, способствующему активному изучению материала, более глубокому усвоению информации. Также поднят вопрос относительно обеспечения учебного процесса высококвалифицированными преподавателями, необходимости разработки унифицированного пособия для преподавателей и создание юридически-правовой базы системы медицинского образования. Все эти шаги могут обеспечить достаточный уровень медицинского образования в Украине.

Ключевые слова: медицинское образование, проблемно-ориентированное обучение, техники обучения, активное изучение.

N. V. Khanenko, G. M. Chupryna, R. V. Sulik

Current medical education in Ukraine

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education

Introduction. The article deals with the prospects for the development of medical education at both pre-graduate and post-graduate educational institutions.

The main part. The necessity to use a variety of patterns and methods in the process of education is reported, including the renewal of training programs and the creation of educational and training centers and university clinics, that will provide the society with skilled professionals. Special attention is paid to introducing task-oriented learning in the process of education which promotes the pro-active learning of materials and deeper uptake of content. The paper also focuses on educational process supply of highly qualified teachers, the requirement for developing a unified manual for teachers and creating the medical education system legal framework. All these steps can ensure the adequate level of medical education in Ukraine.

Key words: medical education, task-oriented learning, teaching methods, pro-active learning.

Відомості про авторів:

Ханенко Н.В. - к.мед.н., доцент кафедри неврології і рефлексотерапії НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 483-17-56.

Чуприна Геннадій Миколайович - к.мед.н., доцент кафедри неврології і рефлексотерапії НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Сулік Роман Володимирович - к.мед.н., доцент кафедри неврології і рефлексотерапії НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.